

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki "Katoliškega tiskovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta štev. 5, v sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitive za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Novi ministrski predsednik.

Poljski poslanci se niso hoteli sprijazniti z volilno spremembo, kakor jo je predlagal ministrski predsednik Gauč, a ker brez Poljakov ni večine za volilno spremembo, za to je Gauč podal cesarju svojo ostavko ter prepustil nadaljno usodo volilno-pravnega vprašanja v Avstriji drugim rokam. Cesar je Gaučevo ostavko sprejel ter poslal tržaškega namestnika princa Hohenlohe, da prevzame namesto Gauča ministrsko predsedstvo.

Obmejni Slovenci ne bomo žalovali za Gaučem. Ni nam bil naklonjen, to je pokazal prvotni načrt vladnega volilnega reda, to se je videlo tudi sedaj pri spremembah, katere je hotel izvršiti na prvotni predlogi. Že s prvotnim načrtom je oškodoval nas Štajerce za dva mandata, koroške Slovence pa za en mandat, sedaj pri spremembah pa je hotel tudi primorskim Slovincem prizadeti občutljiv udarec, ne da bi popravil prej krivico, storjeno Štajercem in Korošcem. Gauč je namreč nameraval dati Italijanom na Goriškem in v Istri še en mandat, s čemer bi zgubili Jugoslovani dva gotova uda za delegacije.

Sedaj prevzame posle za Gaučem dosežanji namestnik tržaški princ Hohenlohe. Mož izbaja iz strogo nemške rodovine, za to nam ni treba čakati še le „dejanj“, ampak lahko že danes povemo, da bodo Nemci njegovemu sreču gotovo bližji nego mi Slovani. V Trstu si ni upal nastopiti proti izdajalskim italijanskim strankam in Slovencev ni poznal, kakor njegovi predniki ne. Da jih ni pritiskal, za to v kratki dobi njegovega namestništva ni bilo časa, sicer pa je tudi težko najti še mesta, kjer bi Slo-

venci ne bili „pritisnjeni“. Življensko vprašanje za tržaške Slovence je šolsko vprašanje, princ Hohenlohe se ni potrudil, da se uredi. Naši poslanci bodo torej storili dobro, da ne zaupajo novemu državnemu krmilarju, ampak stoje na straži za naša prava.

Državni zbor sedaj, ko se vrše spremembe v ministrstvu, nima sej, in se bo prihodnja seja naznanila pismenim putem. Gotovo je, da bo princ Hohenlohe moral nadaljevati težavno delo za volilno spremembo. To vprašanje je na dnevnem redu in z Gaučevim odstopom ni izgubilo nič na svoji nujnosti. Kako bo to težavno nalogo skusal rešiti, se ne ve. Splošno se pa sodi, da se ne uda nasprotnikom splošne in enake volilne pravice. Znan je baje že dolgo kot vnet pristaš splošne in enake volilne pravice, in cesar je hotel z njegovim imenovanjem pokazati, da volilna sprememba vključuje Gaučevemu odstopu ni postavljena pod mizo.

Politični ogled.

Novi avstrijski ministrski predsednik princ Hohenlohe je sorazmerno še mlad. Rojen je bil na Dunaju l. 1864, je torej star 42 let. Njegov oče je bil višji cesarjev dvorni upravnik. Svoje študije je izvršil na Dunaju. Princ Hohenlohe je vstopil 1. januarja 1888 za konceptnega praktikanta pri solnograški deželni vladi, od koder je bil premeščen k praškemu namestništvu in sicer h glavarstvu v Smichov, l. 1894 so mu pa poverili vodstvo c. kr. okrajnega glavarstva v Topljicah, kjer si je pridobil vse prebivalstvo. V neki stavki je s finim nastopom poravnal nasprotstva med delodajalci in delavci. Ko so pozvali Hohenloha za uradnika v ministrstvo za notranje zadeve, mu je priredilo prebivalstvo prisrčne ovacije. V ministrstvu za notranje

zadeve je vodil princ Hohenlohe industrijski oddelek, pripadal je tudi delavskemu svetu. L. 1900 je prevzel poročilo o Štajerski in Tirolski. Princ Hohenlohe je bil imenovan l. 1903 za deželnega predsednika v Bukovini, kjer se je odlikoval z nepristranostjo in je bil splošno priljubljen. Po njegovi zaslugi so se vršile bukovinske deželnozbornske volitve mirno, dasi so bile okoliščine težavne. Ko je odstopil l. 1904 tržaški namestnik grof Goessa, je cesar imenoval princa za tržaškega namestnika.

Bivši minister Kindinger, ki je bil pod ministrskim predsednikom Claryjem pravosodni minister, je umrl. On je bil isti minister, kateri je preklical Čehom ugodne Badenijeve jezikovne narredbe.

Slovenska ljudska stranka je priredila zadnjo nedeljo dne 29. aprila javen shod v Ljubljani, na katerem je govoril dr. Šusteršič tudi o znani „prodaji Štajercev in Korošcev“ v vladni volilni predlogi za državni zbor. Govoril je: Pravijo nam: Dobro, za Kranjsko ste dosegli 11 mandatov, zato ste pa bili zadovoljni, da dobe štajerski Slovenci samo šest mandatov in koroški Slovenci samo en mandat. Debeli laž je, da bi bili mi kdaj izrekli svojo zadovoljnost s tem prikrajšanjem Štajercev in Korošcev! Za Kranjsko smo dosegli 11 mandatov, to je istina. In vprašamo vas, ali ni bila moja dolžnost kot kranjski poslanec skrbeti, da Kranjska ni prikrajšana? (Klici: Tako je!) Ali sem jaz imel pravico, prodati koristi kranjske dežele in kranjskih Slovencev? (Klici: Ne!) Ali je bila to moja pravica, ali je bila moja dolžnost reči: Zadovoljen sem, če dobimo kranjski Slovenci samo 10 ali 9 ali 8 poslancev? (Klici: Ne!) Ali bi ne bilo to nekaj nečuvnega, ako bi bili izdali kranjske koristi? (Pritrjevanje.) Da, nekaj nečuvnega, in torej je bilo samo ob sebi umerno, da smo za Kranjsko zahtevali 11 mandatov, torej toliko, kakor jih ima Kranjska sedaj, in sicer 11 izključno slovenskih mandatov. (Živahno pritrdjevanje.) Torej to je bilo popolnoma prav! Kar se tiče Štajerske in

LISTEK.

Vrba.

(Prasto poslovenjeno.)

Mladi Peter je stal na travniku za očetovim mlinom. Bila je še zgodnja pomlad, in tudi on sam je bil še jako mlad. V roki je držal vejico vrbe. Urezal si jo je bil pred par minutami ob potoku. Kar zasliši ropotanje voza po cesti. Močilnikar se je peljal mimo. Peter je postal čudno nemiren in vtaknil je vejico globoko v zemljo.

Še je držal v roki vršiček vejice in gledal za Agato. Oče jo je peljal v samostan, daleč daleč tam nekje za hribi, da bi se tam navzela omike in olike. Strašno hudo je bilo mlademu Petru pri sreču. Ker je bil še tako mlad, je lahko jokal, in jokal je pošteno. Pozabil je na vrbo.

Vejica pa se je ukoreninila, pognala, ozelenela. Mlada vrba tu ni bila nikomur na potu, in zato jo je oče pustil rasti. Dejal je, da se bo sčasoma razrastla v drevo. Oče je že vedel, kako je to, in Peter mu je verjel.

Peter je ljubil mlado vrbo. Pogosto je stal poleg nje, gledal tja na cesto in preko onih hribov v sinjo daljavo. Mislil je na samostan, čeprav ni vedel, kaj je to, mislil je na lepo deklico, ki sedi tam pri kujigah ter je od dne do dne modrejša in pobožnejša, a on je ostal in ostane neumni, neotesani Peter. ki ni vedel drugega, kakor da mu je vselej tesno pri sreču, kadar misli na samostan in na deklico v njem.

Prešli ste dve leti in prišla je nazaj. Sedemnajst let je imela, devetnajst Peter.

Spčetka jo je gledal, kakor kako tujko. Če jo je srečal, ga je kar peklo srce, a ta ogenj mu je bil neprijeten, težil in dušil ga je ta plameč. Zdelo se mu je, da ni več za med kmete in med te vaške hišice, in zato tudi ni več pripravna zanj. Kadar je bil sam, se je kregal z njo in se ji odrekel spet in spet. Pa samo zato, ker je bila bolj olikana in izobražena, kakor on. Včasih se je hudoval nad vsem, kar je bilo in fino, potem je pa spet na tistem proklinjal vse roboto in neotesano. Vsa njena obleka mu je bila prelepa, a vsa njegova, tudi praznina, pregrda. In ko se je tako razjezil nad njo in dejal sam pri sebi, da ni zanj in da je ne mara, je šel dol po cesti in slučajno mimo Močilnikarjeve hiše, pa se je slučajno ozrl in pogledal, ali ni morebiti pri oknu ali pa na vrtu.

Tako se mu je godilo celo pomlad. Često je bil kar sam iz sebe. Pa prišel je kresni večer. Kresovi so goreli in žareli vsepovsod na okrog po gričih in hribih. Ljudje iz vasi pa so prišli na travnik za mlinom Petrovega očeta in so prinesli raket in žabic in drugega umetnega ognja. Zakurili so velik kres.

Kmalu je bilo vse veselo in razčeljeno. Tudi Močilnikar in Agata sta prišla. Kres je gorel prav na nasprotnem koncu, kjer je bila zasajena mlada vrba. Krog kresa so stali ljudje v velikem polkrogu. Le Agata se je sprehajala semintja. Pridruži se ji Peter in ji prijazno reče, da bi ji rad nekaj pokazal.

In povedel jo je k mladi vrbi. Sapa mu je zastajala in besede so se mu klale, ko je nerodno pripovedoval, kedaj da je zasadił drevesce, in da je

vedno mislil na njo, kadar je vrbo videl. In videl jo je vsaj po enkrat na dan!

Toplo je bilo in večer nekako mehak, prijeten vonj se je razširil nad okolico. Veselo so poskakovali plameni kresa in prasketali, in z njimi je kakor za stavo skakala vaška otročad ter kričala. Sedaj pa sedaj se je z glasnim sikanjem vzdignila raketa, kričanje je ponehalo, krepko je počila raketa, in kvišku obrnjene oči so videle le še par nizdoli padajočih iskric.

Agata je sanjavo gledala vrbo, potem pogledala Petra. Prijazen je bil nje pogled, a da bi Petra razumela, se ji ni bralo iz oči.

Kar zgrabi Peter nje roko in v pretrganih stavih reče:

„Veš zakaj? Zato — ker — sem ti tako dober — Agata — tako zelo dober — in ko pridem — od vojakov — boš moja žena — če boš hotela —.“

Plašna, skromna, priprosta deklica se ustraši. Izvije se mu in pravi:

„Peter — Peter — ne — kaj tacega — jaz — jaz — ni prav od tebe!“

In vrnila se je k ognju. Peter pa se je zdel samemu sebi kakor hudodelnik, ki se je hitro lotil svojega dela, a so ga ravno tako hitro zasačili. Nem je obstal in ni vedel, kaj bi storil, niti kaj se mu je zgodilo. Polagoma pa se je zavedel in polasti se ga grozna jeza.

Srdito zgrabi mlado vrbo. Izruval jo bo pa nesel tja in jo vrge v ogenj, da bo ona videla in vedela.

Pa vrba je pognala močne korenine in se ni dala izruvati. Osrmočen se je aplazil daleč proč in sedel v travo. Šele, ko so odšli vsi ljudje, se je

Današnja številka ima „Naš Dom“ kot prilogo.